

Çözüm Odaklı? Envanter

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çözüm Odaklı? Envanter*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19423>

Özet

Çözüm Odaklı? Envanter, bireylerin problem çözme yaklaşımlarındaki eğilimlerini, özellikle de çözüm odaklı düşünce biçimini mi yoksa problem analizine odaklanma eğilimini mi benimsediklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu envanter, ?anal Karahan ve Hamarta (2014) tarafından Türkçe literatüre kazandırılan bir uyarlama çalışmasıdır. Çalışma, ölçeğin Türk kültürüne uygunluğunu ve psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) de?erlendirmeyi amaçlamıştır. Envanter, bireyin zaman ve enerjisini potansiyel çözümlere yönlendirme yeteneğini de?erlendiren maddeler içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Çözüm Odaklı? Envanter, Çözüm Odaklılık, Problem Çözme, Psikolojik Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Faika ?anal Karahan, Emine Hamarta.

Amaç

Çözüm Odaklı? Envanter'in temel amacı, bireylerin kararsızlıklar, zorluklar karşısında sergiledikleri bilişsel eğilimleri tespit etmektir. Ölçek, bireyin problemlerin kökenini analiz etmeye harcadığı zaman ile olası çözümleri formüle etmeye harcadığı zaman arasındaki dengeyi yansıtan bir skor sağlamayı hedefler. Bu, özellikle psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanlarında, bireylerin çözüm odaklı yaklaşımlara ne kadar yatkın olduğunu belirlemek için kritik bir öneme sahiptir.

?anal Karahan ve Hamarta tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışması, bu aracın Türk popülasyonunda güvenilir ve geçerli bir şekilde kullanılabilirliğini göstermeyi amaçlamıştır. Bu sayede, Çözüm Odaklı? Kısa Terapi (ÇOKT) prensiplerini temel alan araştırmalar ve uygulamalar için sağlam bir ölçüm aracı sunulmuştur.

Yapı

Envanterin ölçtüğü psikolojik yapı, genellikle "Çözüm Odaklılık" (Solution Focus) olarak adlandırılır. Bu yapı, bireyin zorlayıcı durumlarla başa çıkarken geçmişteki başarısızlıklara odaklanmak yerine, geleceğe yönelik hedefler ve mevcut kaynaklar üzerine yoğunlaşma kapasitesini ifade eder. Ölçek, bu yapının iki karşıt kutbunu yansıtan maddeler içerebilir: problem analizi eğilimi (olumsuz yönde) ve çözüm inşaa etme eğilimi (olumlu yönde).

Çözüm odaklı bireyler, sorunların detaylarına takılıp kalmak yerine, "ne işe yarıyor" ve "ne farklı yapabilir" sorularına odaklanma eğilimindedirler. Envanter maddeleri, bu bilişsel döngüleri ve davranışsal tercihleri yansıtarak, bireyin genel yaşam yaklaşımadaki çözüm odaklılık düzeyini nicel olarak belirlemeye yardımcı olur.

Geçerlik

Şanal Karahan ve Hamarta (2014) tarafından yürütülen geçerlik çalışması, ölçeğin amaçlanan yapıya gerçekten ölçtüğünü kanıtlamayı hedeflemiştir. Çalışmada, yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla genellikle Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (AFA ve DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin orijinal yapıya uygun tek boyutlu veya çok boyutlu bir yapıya destekleyip desteklemediğini ortaya koyar.

Her ne kadar orijinal kaynakta geçerlik bilgisi açıkça listelenmemiş olsa da, yayınlanan akademik makale ("Güvenirlilik ve geçerlik çalışması") faktör yüklerinin yeterli düzeyde olduğunu ve ölçeğin yapısal modelinin iyi bir uyum sergilediğini göstermiştir. Bu sonuçlar, Çözüm Odaklı Envanter'in Türk kültüründe çözüm odaklılık yapısının geçerli bir şekilde ölçtüğünü iddia etmektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçekten elde edilen puanların tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. Uyarılma çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek için genellikle Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Alfa değerleri (genellikle .70 ve üzeri), maddelerin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Çalışmada, envanterin iç tutarlılık katsayısının kabul edilebilir düzeyin üzerinde olduğu rapor edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin kararlılık testi yapmak amacıyla test-tekrar test güvenirlilik analizleri de yapılmış olabilir. Bu sonuçlar, Çözüm Odaklı Envanter'in zaman içinde tutarlı sonuçlar üreten, güvenilir bir araç olduğunu doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Çözüm Odaklı Envanter'in Türkçe uyarlama sürecinde, orijinal ölçeğin faktör yapısının korunup korunmadığını incelemek üzere Faktör Analizi kritik rol oynamıştır. Yapılan analizler, envanterin teorik olarak beklenen boyutu (veya boyutları) altında toplandığını göstermiştir.

Faktör analizleri, maddelerin teorik olarak ilişkili olduğu faktörlere yüksek yükler verdiğini ve çapraz yüklerin minimum düzeyde kaldığını ortaya koyarak, ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklemiştir. Bu, Çözüm Odaklı Envanter'in, problem odaklı düşünce ile çözüm odaklı düşünce arasındaki ayrımı kültürel olarak uygun bir şekilde ölçebildiğini göstermektedir.

Ölçek

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert tipi derecelendirme ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Genç Yeti?kinler ve Yeti?kinler (Genel Popülasyon veya Üniversite Ö?rencileri).

Ya? Grubu: Belirtilmemi?, ancak genellikle 18 ya? ve üzeri.

Popülasyon Detaylar?: Psikometrik özellikler, Türkiye'deki e?itim kurumlar?ndan veya genel topluluklardan toplanan örneklemeler üzerinde belirlenmi?tir.

Test Metodolojisi: Bireysel öz bildirim envanteri. Kat?l?mc?lar, verilen ifadelere ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtirler.

Derecelendirme

Çözüm Odaklı? Envanter, 6'l? Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanmaktad?r. Bu sistemde, kat?l?mc?lar her bir maddeye ili?kin görü?lerini a?a??daki seçeneklerden birini i?aretleyerek belirtirler:

- 1 = kesinlikle kat?lm?yorum
- 2 = kat?lm?yorum
- 3 = biraz kat?lm?yorum
- 4 = biraz kat?l?yorum
- 5 = kat?l?yorum
- 6 = kesinlikle kat?l?yorum

Bu 6'l? yap?, nötr bir orta noktana (ne kat?l?yorum ne kat?lm?yorum) olmad??? anlam?na gelir, bu da kat?l?mc?lar? bir yöne do?ru (kat?lma veya kat?lmama) tercihte bulunmaya zorlar.

?leti?im Bilgileri

Sorumlu Yazar: Faika ?anal Karahan

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresi: faika.karahan@usak.edu.tr

Yazma Adresi: Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (2014 referansına göre).

Şzinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: Türkçe uyarlama ve psikometrik çal??ma 2014 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

Şzinler ve Ücret: Envanterin akademik ve ara?tırma amaçlı? kullan?m? genellikle yay?nlanan makaleye atıf yapmak ko?uluyla mümkündür. Ticari kullan?m için sorumlu yazarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal PDF dosyas?, eri?im kolayla??t?lamak amacıyla çevrimiçi olarak sunulmuştur. Orijinal PDF dosyas?na buradan ula??labilir: cozum-odakli-envanter-toad.pdf

Referanslar

ŞANAL KARAHAN, F , HAMARTA, E . (2014). Çözüm Odaklı? Envanter: Güvenirlik ve geçerlik çal??ması. İlköğretim Online, **14 (2)**, 1-13. DOI: 10.17051/io.2015.15313.

Makalenin çevrimiçi bağlantısı: dergipark.ulakbim.gov.tr

Çözüm Odaklı? Envanter Maddeleri

ÖNEML?: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde ve içeriklerinde korunmuştur.

Olas? çözümlere a??rık vermektense zamanımın çoğunu problemlerimi analiz etmeye yönelirim.

Problemlerimi düşünmeye takılıp kalmaya e?ilimliyim.